

WPLYW COVID-19 NA SEKTOR ROLNY, LEŚNY I RYBOŁÓWSTWA

OCENA COPA I COGECA 20-30 marca 2020 r.

Informujemy, że poniższa notatka stanowi uzupełnienie do oceny Copa-Cogeca COV(20)2000 (rev.1) opublikowanej 25 marca. Prosimy członków Copa-Cogeca o regularne sprawdzanie sekcji COV na Agri-Info.

- **Zapewnienie sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku:**

W tym trudnym czasie rolnicy i ich spółdzielnie dokładają wszelkich starań, by każdego dnia dostarczać konsumentom w całej Europie bezpiecznej, przystępnej cenowo żywności o wysokiej jakości. W tej chwili dostawy artykułów rolno-spożywczych są stabilne.

Współpracujemy z wieloma przedsiębiorstwami w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych oraz z instytucjami europejskimi, by zapewnić, że nasza reakcja będzie skoordynowana i skuteczna zarówno perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej.

Pragniemy wyrazić uznanie dla wszystkich, którzy w pocie czoła pracują, by zaradzić kryzysowi zdrowia publicznego wynikającego z epidemii Covid-19. W łańcuchu dostaw żywności zaangażowani ludzie dają z siebie całą siłę, czas i oddanie, by sprostać jakże ważnemu zadaniu, jakim jest wykarmienie ludności. Robimy wszystko, co w naszej mocy, by zapewnić, że systemy żywnościowe będą dalej funkcjonowały w sposób zrównoważony i skuteczny przez cały okres trwania tego kryzysu i restrykcji dotyczących wychodzenia z domu.

Chcemy współpracować z instytucjami europejskimi w ramach zorganizowanego dialogu, by zapewnić skoordynowaną i skuteczną odpowiedź na epidemię Covid-19 zarówno w czasie trwania tego kryzysu, jak i w jego następstwach.

Copa i Cogeca z zadowoleniem przyjęły opublikowanie przez Komisję wytycznych w sprawie zarządzania granicami jako pierwszy krok we właściwym kierunku. Wprowadzenie „uprzywilejowanych korytarzy” przyniosło pewną poprawę w porównaniu z poprzednimi tygodniami, jednak wciąż spotykamy się z pewnymi zakłóceniami w regionach najbardziej dotkniętych epidemią. Apelujemy do Unii Europejskiej o dalsze wdrażanie koniecznych środków, by zapewnić, że rynek jednolity, a zwłaszcza europejskie rolnictwo, będą funkcjonować bez zakłóceń.

Ponadto, biorąc pod uwagę kolejne ograniczenia i restrykcje, należy umożliwić rolnikom i spółdzielniom dalsze prowadzenie działalności, by zagwarantować codzienne dostawy żywności i produktów ubocznych obywatelom Unii Europejskiej. W związku z tym należy wprowadzić wszelkie środki, dzięki którym można będzie chronić działalność rolniczą i jej łańcuch wartości oraz zagwarantować jej utrzymanie. Z perspektywy rolnictwa potrzebne są solidne środki rynkowe we wszystkich sektorach finansowane funduszami spoza budżetu WPR.

Poniższa analiza odzwierciedla sytuację w łańcuchu rolno-spożywczym: Niniejszy dokument jest niewyczerpującym zestawieniem informacji uzyskanych od krajowych organizacji członkowskich Copa i Cogeca z UE-28.

- **Analiza sektorowa:**

Kwiaty i rośliny ozdobne:

Sektor materiału szkółkarskiego, roślin kwiatowych i rabatowych został mocno dotknięty i będzie pilnie potrzebował wsparcia. Nie ma możliwości pokrycia kosztów produkcji, a planowanie przyszłych cykli produkcyjnych zostało wstrzymane. Inwestycje w produkcję w 2021 r. są zagrożone z

powodu braku płynności finansowej klientów (kapitał jest zainwestowany w rośliny). Wzywamy Komisję do przyznania budżetu spoza WPR oraz wprowadzenia konkretnych środków zaradczych w zakresie zakłóceń na rynku związanych z COVID-19 w sektorze kwiatów i roślin ozdobnych. Grupa robocza zastanawia się nad tymczasowymi i nadzwyczajnymi środkami, by załagodzić sytuację przedsiębiorstw, by ochronić inwestycje i miejsca pracy na obszarach wiejskich.

Warzywa i owoce

Sektor ponosi bardzo negatywne skutki epidemii Covid-19. Producenci owoców i warzyw, a także ich spółdzielnie są głęboko zaniepokojeni faktem, że brak siły roboczej spowoduje, że nie będzie zbiorów niektórych upraw (szparagi, owoce czerwone, truskawki, owoce pestkowe, pieczarki). Niektórzy producenci rozważają ograniczenie skali produkcji pewnych warzyw. Brak pracowników oraz środki ochrony i zasady ograniczania kontaktów personalnych w transporcie i lokalach mieszkalnych mogą spowodować ograniczenie prawidłowego rozwoju upraw i obrotów, a następnie negatywnie odbić się na unijnym łańcuchu dostaw owoców i warzyw. Sytuacja wywrze niewątpliwie wpływ finansowy, jak również skutki dla wymogów umownych.

Mimo, że sytuacja popytu i eksportu wygląda dobrze, w niektórych obszarach produkcyjnych wystąpiły problemy z dostosowywaniem się związane z mobilnością. Kierowcy ciężarówek nie chcą wjeżdżać na obszary, gdzie występują ogniska choroby. Sytuacja może stanowić zagrożenie dla wewnętrznego funkcjonowania unijnego rynku owoców i warzyw.

W tej chwili sytuacja owoców i warzyw jest bardzo zróżnicowana zależnie od produktu. Jednakże wahania cen u producenta muszą być widziane w ogólnym kontekście całości łańcucha dostaw, partnerstw i warunków rynkowych. W większości przypadków ceny owoców i warzyw nieco spadły. Popyt na niektóre produkty (np. o długim okresie przydatności do spożycia) oraz zakupy w supermarketach wzrosły, ale popyt na inne owoce i warzywa takie jak truskawki, szparagi, sałaty, por, ogórki oraz zakupy tradycyjnymi kanałami handlowymi spadły. W konsekwencji organizacje producentów specjalizujące się w produkcji tych produktów i w tych kanałach mierzą się z poważnymi trudnościami.

Organizacje producentów zastanawiają się nad przeglądem programów operacyjnych, by uruchomić środki zarządzania kryzysowego i środki zapobiegawcze. Biorą również pod uwagę dostosowanie zaplanowanych inwestycji do obecnych, priorytetów, sytuacji i potrzeb. Straty spowodowane COVID-19 nakładają się na straty spowodowane niespodziewanymi przymrozkami oraz chorobami, szkodnikami i zarażeniami (np. tarczówka marmurkowata, wirus brunatnej wyboistości owoców pomidora czy owad atakujący pestki śliwek).

Copa i Cogeca wzywają UE do większej elastyczności unijnego wspólnotowego programu pomocy względem organizacji producentów w sektorze warzyw i owoców. Ponadto Komisja powinna przyznać budżet spoza WPR, by wdrożyć konkretne rozporządzenie w sprawie środków nadzwyczajnych, by zaradzić poważnym zakłóceniom na rynku spowodowanymi COVID-19 w sektorze owoców i warzyw, jako część ogólnego podejścia wsparcia awaryjnego dla sektora rolnictwa.

Produkty mleczne:

Na rynku produktów mlecznych pewne przesłanki świadczą o potencjalnych zakłóceniach. Przepływ produktów mlecznych jest kluczowy dla prawidłowego funkcjonowania rynku, jednak potrzebne jest przechowywanie prywatne, by pomóc odciążyć część z presji na rynku. Należy przeprowadzić ocenę skutków na program „mleko w szkole”.

Sektor mięsa:

Zmiany w strukturze rynku: popyt wciąż przechyla się w stronę produktów takich jak mięso mielone, ćwierci przednie, zamiast kawałków o wysokiej wartości, kaczek, perliczek, gęsiny czy produktów sezonowych takich jak jagnięcina.

Wszystkie te zmiany wpłyną na pewno na zyski sektora. Konieczne będzie więc jakieś wsparcie związane z zarządzaniem rynkiem pochodzące spoza budżetu rolnictwa. W sektorze mięsa owiec może potrzebny być zestaw narzędzi, w tym ocena prywatnego przechowywania jagnięciny. Jeżeli sytuacja dalej będzie się pogarszać, trzeba będzie dokonać przeglądu importów kawałków o wysokiej jakości, szczególnie wołowiny oraz być może będą potrzebne jakieś instrumenty rynkowe w sektorze. Badamy również zarządzanie kontyngentami taryfowymi, nadzwyczajne środki pokrycia kosztów zatrzymania zwierząt w gospodarstwach, uelastycznienie pomocy de minimis, zaliczki, elastyczność w zakresie wskaźników produktywności i gęstości obsady, a także promocję unijnej jagnięciny w

sprzedaży detalicznej.

Ogólna sytuacja rynkowa wieprzowiny jest stabilna. Niemniej jednak sektorowi potrzebne są programy prywatnego przechowywania prosiąt wcześniej sprzedawanych poprzez kanał horeca, by uniknąć niszczenia żywności. Sytuacja w sektorze drobiu jest stabilna. Należy się jednak przygotować, by uniknąć sytuacji, w której importy w ramach istniejących kontyngentów taryfowych wpłyną na struktury rynkowe w perspektywie średnioterminowej, utrzymując jednocześnie obroty handlowe zarówno zewnątrz jak i wewnątrz.

Transport żywych zwierząt musi mieć możliwość przechodzenia przyspieszonych kontroli granicznych ze względu na wymogi dotyczące dobrostanu zwierząt. **Apelujemy o ponowne wprowadzenie białek zwierzęcych dla gatunków innych niż przeżuwacze, by ograniczyć koszty produkcji. Ponadto w pełni popieramy wszelkie działania UE mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń w niektórych częściach UE.**

Zboża i rośliny oleiste:

Ceny zbóż na rynkach międzynarodowych wzrastają. Mimo to w niektórych regionach UE obserwuje się spadek cen. Głównym problemem jest transport zbóż i roślin oleistych. Pomimo pewnej poprawy po wprowadzeniu wytycznych Komisji w sprawie zarządzania granicami, wciąż spotykamy się z pewnymi zakłóceniami. Zapewnianie prawidłowego funkcjonowania rynku jednolitego jest kluczowe.

Na oleju słonecznikowym najbardziej odbija się zamknięcie rynków zbytu horeca. Popyt na oleje roślinne znacznie na rynku biopaliw znacznie spadł w porównaniu z rynkiem produktów spożywczych. W związku z tym utrzymanie domieszki biopaliw w paliwach kopalnych ma kluczowe znaczenie, gdyż zapewnia stałe dostawy wysokobiałkowej paszy jako produktu ubocznego. Ponadto trzeba koniecznie utrzymać obecne środki w zakresie importów biodiesla z USA.

Rolnicy kupują więcej paszy, co pobudziło produkcję mieszanek paszowych. W konsekwencji zapotrzebowanie producentów na materiał wsadowy doprowadziło do wzrostu popytu na składniki białkowe. Inne czynniki wpływające na ceny na rynku światowym wywarły również skutki na sektor śruty sojowej. Ze względu na popyt ceny śruty sojowej i rzepakowej poszybowały w górę.

Ziemniaki:

Środki ograniczające rozprzestrzenianie się epidemii w UE i na świecie wpływają na rynek produktów z mrożonych ziemniaków. W wielu państwach członkowskich mamy więc nadwyżkę ziemniaków. Nie ma już rynku ani notowania cen dla wolumenów nieobjętych umowami z przetwórcami na wolnym rynku ziemniaków. Spożycie ziemniaków obranych w niektórych obszarach spada o 50-80%. W konsekwencji nabywcy dokonują ponownych ocen ilości, do których zobowiązują się w zawartych umowach ze względu na brak rynków zbytu dla następnych zbiorów.

Producenci ziemniaków powinni szukać alternatywnych rynków zbytu takich jak pasza dla zwierząt gospodarskich albo metanizacja. Jednak wielkość tych rynków zbytu jest bardzo ograniczona i nie są opłacalne. W przeciwnym wypadku producenci będą musieli niszczyć zbiory. Niszczenie jest kosztowne, ok. 70€/t. Straty w dochodach producentów będą ogromne. Potrzebują oni wsparcia finansowego, biorąc pod uwagę, jak gwałtownie spadł popyt na ziemniaka przemysłowego. W niektórych obszarach zaprawa nasion została zmieniona z powodu problemów w transporcie oraz unikania obszarów objętych restrykcjami.

Wino i oliwa z oliwek:

Sektor wciąż mierzy się z zastojem konsumpcji z powodu zamknięcia sektora horeca, agroturystyki oraz trwających konfliktów handlowych. Wpływ na eksport produktów wysokiej jakości będzie zależał przede wszystkim od odporności tradycyjnych rynków (np. USA i Zjednoczonego Królestwa) oraz podniesienia się rynku światowego.

Miód:

Pszczelarze w dużej mierze polegają na sprzedaży bezpośredniej na rynkach lokalnych. Obowiązkowe zamknięcie lokalnych rynków w kilku krajach ma bezpośrednio negatywny wpływ na rentowność pszczelarstwa. Pszczelarze mają również problem z dostawą sprzętu np. wosku czy ramek.

Tytoń:

Uprawy tytoniu wymagają dużych nakładów siły roboczej szczególnie w okresie maj-październik.

Musimy zapewnić dostęp do pracowników.

Akwakultura:

Zawężenie rynków zbytu powoduje gwałtowne ograniczenie przepływów pieniężnych dla gospodarstw rybackich. Sytuację pogarszają również opóźnienia w poborze płatności spowodowane problemami finansowymi klientów, wzrost kosztów transportu oraz wzrastające koszty produkcji spowodowane wydłużeniem cykli produkcyjnych na gospodarstwach (spowodowane ograniczeniami na rynku). Pod względem zarządzania ryzykiem i kosztów, dla hodowców ryb głównymi wyzwaniami stają się zarządzanie zapasami i rosnąca ilość biomasy. W związku z tym musimy znaleźć pilnie innowacyjne i opłacalne metody ograniczania ilości biomasy, np. przechowywania, filetowanie, mrożenie i inne.

Ponadto supermarkety wolą sprzedawać, a konsumenci kupować produkty już zapakowane, łatwe do wzięcia z półki np. filety niż stać w kolejce do stoiska rybnego. W wielu krajach brakuje jednak infrastruktury do pakowania wszystkich produktów z gospodarstw rybackich. Dlatego potrzebne jest wsparcie, by pomóc hodowcom ryb takich produktów dostarczyć. Ponadto: absolutnie konieczna jest promocja unijnych produktów rybnych. W przeciwnym wypadku zastąpią je importy z krajów trzecich. Gospodarstwa rybackie w UE to przede wszystkim mikro-przedsiębiorstwa (np. we Włoszech jest to 75%). Jeszcze trudniej jest im zatem przygotować wnioski o finansowanie czy dostosować się do zakłóceń na rynku.

Leśnictwo:

W sektorze leśnictwa sytuacja bardzo różni się między krajami nordyckimi a krajami Europy środkowo-wschodniej. W większości krajów, z których organizacje zgłaszały problemy w zeszłym tygodniu, wymieniono między innymi niedobór siły roboczej (głównie pracowników sezonowych) w okresie sadzenia. W krajach takich jak Austria, Niemcy, Węgry, Włochy z powodu braku popytu w sektorze znacznie spadła produkcja (najbardziej dotknięta branża to przemysł tartaczny). W Austrii są znaczne restrykcje dla eksportu: zero eksportu drewna do Włoch ani drewna okrągłego do Chin W Finlandii i Szwecji sytuacja na rynku jest całkiem stabilna. W tych krajach przemysł celulozowo-papierniczy doświadcza wzrostu popytu na produkcję materiałów opakowaniowych i chusteczek.

• Rynki międzynarodowe:

Przy całych trudnościach panujących na rynku międzynarodowym i niepewności związanej z brexitem, COVID-19 jest destrukcyjnym obciążeniem. Jego wpływ na eksport produktów o wysokiej wartości będzie zależał od powrotu do funkcjonowania całej gospodarki. Na niektórych rynkach międzynarodowych widać już poprawę, ponieważ rynki azjatyckie powoli wracają do funkcjonowania. Niemniej jednak naszych członków coraz bardziej niepokoi potencjalny wpływ kryzysu związanego z epidemią Covid-19 na największych partnerów handlowych UE (np. Amerykę Północną). Może on doprowadzić do zatoru w procedurach administracyjnych, braków logistycznych oraz zmiany nawyków żywieniowych ze względu na środki nałożone w ramach walki z wirusem.

Koszt transportu wzrósł we wszystkich sektorach (np. w sektorach owoców i warzyw o 50%, dla ziaren o 15-20%). Co raz trudniej o dostęp do frachtów i transportu lotniczego.

Biorąc pod uwagę wszystkie oparte na dowodach naukowych obawy związane ze zdrowiem publicznym, UE musi utrzymać przepływy handlowe, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, monitorując jednocześnie zmiany w każdym z sektorów produkcji rolnej w UE.

• Dostęp do siły roboczej:

Niedobór siły roboczej plasuje się w czołówce obaw. Kraje takie jak Finlandia, Niemcy, Węgry i Hiszpania są szczególnie dotknięte restrykcjami dotyczącymi przekraczania granic i brakiem siły roboczej z zagranicy, zarówno jeśli chodzi o pracowników z UE i spoza niej.

W tym tygodniu Komisja opublikowała wytyczne w sprawie korzystania z prawa do swobodnego przepływu pracowników, gdzie odniesiono się do pracowników sezonowych oraz pracowników delegowanych będących cudzoziemcami, a także pracowników przygranicznych. Rolnictwo jednak nie jest wymienione jak jeden z sektorów kluczowych. Budzi to coraz większe wątpliwości między naszymi członkami na temat tego, jak i w jakim zakresie będą wdrażane te wytyczne.

W tym tygodniu przyjęta zostanie i wejdzie w życie Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa. Budżet w wysokości 37 mld € ma wspomóc między innymi krótkoterminowe programy zatrudnienia. W najbliższych tygodniach wyklaruje się to, jak środki te będą działały w

praktyce i jak nasi członkowie radzą sobie z kryzysem COVID-19.

- **Nieuczciwe praktyki handlowe:**

Od początku pandemii zanotowano wzrost występowania nieuczciwych praktyk handlowych.

Oprócz, tradycyjnej już, presji ze strony dystrybutorów w negocjowaniu umów, nasi członkowie zgłaszają coraz więcej anulowanych umów, przez co są zmuszeni niszczyć produkty nietrwałe. Sytuacji trzeba się uważnie przyglądać.

Do wersji przekazywanej tylko naszym członkom:

Poniżej przedstawiamy dodatkowe materiały w sprawie wpływu Covid-19 na rolnictwo dostępne na Agri-Info:

[FP\(20\)2048 \(rev.2\)](#) - wpływ COVID-19 na sektor leśnictwa, marzec 2020 r. [FL\(20\)2097 \(rev.2\)](#) - pismo do DG AGRI w sprawie programów operacyjnych w sektorze owoców i warzyw.

[COV\(20\)2151 \(rev.1\)](#) - informacje dla pracowników przygranicznych i pracowników delegowanych będących cudzoziemcami.

[EA\(20\)2140 \(rev.1\)](#) - komunikat Komisji na temat wytycznych w sprawie korzystania z prawa do swobodnego przepływu pracowników podczas epidemii COVID-19.

[AHW\(20\)2118 \(rev.1\)](#) - rozporządzenie wykonawcze Komisji w sprawie środków tymczasowych służących ułatwieniu oficjalnych kontroli w kontekście COVID-19.

[COV\(20\)2113 \(rev.1\)](#) - COVID-19: sytuacja rynkowa rolnictwa i leśnictwa.

[NPN\(20\)2102 \(rev.1\)](#) - informacje: wpływ koronawirusa na granice strefy Schengen.

[NCN\(20\)2101 \(rev.1\)](#) - oświadczenie Przewodniczącej Komisji Europejskiej von der Leyen w sprawie wniosków w zakresie walki ze skutkami gospodarczymi kryzysu spowodowanego koronawirusem.

[VB\(20\)2052 \(rev.1\)](#) - Odpowiedź Copa-Cogeca w sprawie wpływu Covid-19 na sektory wołowiny i mięsa owiec.

[COV\(20\)2074 \(rev.1\)](#) - podsumowanie prezydencji z nieformalnej telekonferencji wysokiego szczebla ministrów ds. rolnictwa i rybołówstwa w dniu 25.03.2020 r.

[CDP\(20\)2061 \(rev.1\)](#)- wspólne oświadczenie - Copa Cogeca, FoodDrinkEurope i EuroCommerce.

[COV\(20\)2000 \(rev.1\)](#) - wpływ Covid-19 na sektory rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa - ocena Copa i Cogeca.